

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De consolatione. Capvt XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

De consolatione.

CAPVT XI.

Consolationis necessitas. Inter cetera eloquentiae adiumenta, non postremum est illud subsidium, quod miseris impertiri solet, consolatio, arumnarum dulcissimum quoddam nepenthes.

Hoc tuopia, carcer, morbi, seruitus, orbitas, & cetera, quibus humanum genus, ad omnem fortunam contumeliam proicatum consistari solet, aliqua ex parte leniuntur.

Hae aduersus mortis nimis quotidiana vulnera crebro vsurpata est a sapientissimis uis medicina, qualis Senecae ad Polybium, Marciam, & Heluiam; Plutarchi ad Apollonium, Aristidis ad Eitonei parentes, consolatio.

Capita sunt alia communia, alia priuata; primum, nascendi, & moriendi necessitas: nihil esse perpetuum: pauca diuturna: quicquid coepit, desinere: uniuersum ipsum interitus legibus, aliqua ex parte subiaceret: quod disertè tractauit Statius, in epicedio Glaucae;

— Omnia funtina.

Moriantur omnia. Aut moritura uides, obeunt noctesq, diesq; Astrag, nec solidis prodest sua machina teuris.

Nam populos mortale genus, plebisque caduca

Quis fleat inuictus: hos bella, hos aquora postunt,

His amor exitio, furor his, & seua cupido:

Vt fleam morbos.

Quicquid habet ortu finem timet: ibimus omnes:

Ibimus.

Ad haec inferretur superba esse, impotentisque arrogantiae, ut quis in hac naturae necessitate, cuncta ad eundem finem reuocantis, se unum, ac suos seponi velit.

Secundo, petetur a miseris uita, iuxta hanc sententiam: *Omnis uita supplicium est*, quo in genere, cui deesse potest oratio?

Tertio, ab aliorum varijs calamitatibus. Omnes aegedum mortales circumspecte, Earga ubique flendi, & assidua materia.

Vita miseris. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas uocat: Alium ambitio nunquam quic-

ta sollicitat: Alium diuitias, quas optauerat metuit, & uoto laborat suo: Alium sollicitudo, alium labor torquet, alium semper uestibulum obsidens turbat: Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse, lachrymae nobis decurrunt, antequam causae dolendi.

Quarto, bona si quae a mortuo relicta sunt, non eius fuisse propria.

Quicquid est, Marcia, quod circa nos ex aduentitio fulget, liberi, honores, opes, amplaria & exclusorum clientium turba, referta vestibula, clara, nobilis, aut formosa coniux, ceteraque ex incerta, & mobili forte pendencia, alieni, commodatique apparatus sunt.

Quinto, est bonum mortis optimum natura inuentum, quae captiuorum catenas leuat, agrorum morbos sanat, exulibus patriam reddit, res a fortuna male diuisas exaquet, &c.

Sexto, felicitas consequentis uita, quae puras, & candidas animas excipit.

Haec Christiana menti, instar omnium est consolatio, quam Ethnici, qui per nebulam saltem dispexerunt, haudquaquam omittunt: ut Plutarchus ad Apollonium;

Οὗτο καὶ τοῖς εὐσεβέσι τῆ μεταλλαζάντων ἔστι τι τιμὴ, καὶ προεδαία (καθὰ τὸν λέγεται) καὶ χάρις τις ἀποτεταγμένη, καὶ ὡς δὲ θεοῖς. Ἔσθιν αἰ τέρτων ψυχῆ καλῆς ἐλπίδας ἔχειν σε δὲ περὶ τῆ μαχαρίτη ἡ ἐσθὲ ὅτι τῶν συγκαταράμβηθεις σιωπῆσαι.

Elysiæ cæpi. Animum immortalitas.

Septimo, additur, dolorem, non modo inutilem esse, sed turpem: idcirco Lyciorum poll.

legislator, viros in funeribus uentem muliebrem gerere uoluit, quod se in luctu mulieres fieri admonerentur. Deinde illa lachryma, vel tibi, qui luges, profunt, vel mortuo: si tibi, amatores tui, non defuncti; si mortuo, infelicem putas, quem non debes, hanc eandem rationem fusius uigent Plutarchus, & Seneca.

Lycij in funeribus uentem muliebrem gerunt.

Octauo, sapientissime uel praemittuntur, uel subiiciuntur exempla eorum, qui propinquorum mortes generoso animo tulerunt, quae quod magis domestica sunt, & nota, plus habent impressionis, & haec quidem in locis communibus.

Singulares uero sumuntur ab adiunctis defunctorum, a uita scilicet bene acta uirtutibus,

H h h h 2 bus,

bus, disciplinis, opibus, ornamentis, liberis, propinquis, mortis genere, supremis verbis, testamentis, exequijs, monumentis, & cæteris id genus, quæ longè satius est percurrere, quam locos communes, consecrari, qui fastidio esse solent, nisi concinna varietate, & clarissimis sententijs illuminentur.

Consolationis ars metrica.

Quamobrem, mirari mihi contigit, duorum præstantissimorum virorum, artem in consolando non vulgarem, cum enim in communi loco versarentur, rarissimè tractarunt.

Julian. in ep. si. ad Amosium.

Primus fuit Democritus, qui ut Darii Regem, in morte coniugis pertinacius lugentem consolaretur, promisit se mortuam ab inferis excitaturum, si modò, quæ ad tantum opus essent necessaria, rex liberaliter suppeditaret.

Nomina à τριών. 2. in tota Persie non sunt inuenta.

Darius ad hanc vocem aures arrigere, obsecrare, omnia polliceri: tum Philosophus petit sibi dari τριῶν ἀπὸ δῆτων δόματα; trium, scilicet hominum nomina, qui nunquam lugebria sumpsissent, nulli propinquorum, aut amicorum morti indoluisse, qui cum in toto regno non essent inuenti, ex eo, à communi moriendi necessitate, & fatali lege præclarum, sumpsit consolationis argumentum.

Plutarc. in consol. ad Apol.

Alter est Philosophus quispiam non inurbanus, qui Arsinoen Reginam, filij mortem sine intermissione lamentantem hac fabula consolatus est.

Quo tempore Iupiter honores inter Deumones distribueret, forte tum Luctum abfuisse, ac omnibus iam diuisis superuenisse, cumque sibi quoque tribui aliquid honoris postularer, Iovem omnibus in alios iussumptis honoribus, Luctui largitum esse dolorem, & lachrymas, quæ mortuis impenduntur.

Sicut ergo alij demones eos diligunt, à quibus coluntur: ita ad e quoque, Regina, luctus non accedet, si nullo honore ipsum afficiat: quod si suis eum honoribus studiosè venereris, novam tibi semper lugendi materiam suggeret.

Consolationis varietas.

Hæc satis artificiosè. Quod verò ad modum attinet consolandi, pro varietate personarum longè debet esse diuersus, cum alijs Philosophorum armis aperte pugnandum, cum alijs remissius agendam, indulgendum est aliquid nature, concedendæ lachrymæ; quibus excingitur ardor animi, & paulatim relaxa-

tus euaporat affectus, vt loquitur D. Ambr. Non opprimuntur fleris præceptorum seueritate, sed magis irritantur: hic iustè dolet, qui dolere vetatur.

Itaque plerumque consolationem differre iuuat, donec primus ille æstus defuerit, & quasi flendo voluptas expleta fuerit: nemo enim tentat ipso funebri die matris, oculos excicare.

Ad summum, longinquitas temporis, ciuilibusque in tolerando dolore constituetur honestas, lætarum subinde rerum influentes species, vel etiam alij affectuum motus excitari, lachrymas citò abstergere solent.

Nec immeritò Seneca ad Polybium, in aula Claudij Cæsaris, magnis auctum honoribus, cum fratris morte plus æquo perturbatus videretur, scribit:

Cum voles rerum omnium obliuisci, cogita Cæsarem, fas non est tibi, saluo Cæsare, de fortuna queri.

De forma, & charactere Elocutionis,

In genere deliberatiuo.

CAPVT XII.

Forma deliberatiui generis erit instructa sententijs, & argumentis, nec adco profusa verbis; & axinè verè cum apud graues personas agendum erit, succingere oportet phalaræ orationis fluentes lacinas.

Nihil enim tam à persuasione, quæ in hoc potissimum genere spectatur, alienum, quam præculta, & ambiciosus fluens oratio.

Itaque disertè notat Dionysius Longinus, πρὸς τοὺς ἀρχαίους, simplici Minerua, cum viuis Principibus, & dominis tractanda esse negotia, nam si coneris fūco elaborata dictionis haroioium animum circumuenire, ἀγαθὸν καὶ χρηστὸν εἶδος ἐστὶν ὡς πᾶσι ἀφ' ἧς ὑπὸ τοῦ τεχνίτου ῥήτορος σχήμα πρὸς καὶ ἐπιτεταχὲ ἐπιτεταφρόσιν ἐαυτῶν λαμβάνων, ἢ παραλογισμὸν ἐκίστε, ἢ ἀποθροῦνται τὸ σύννοον, succenfer, si quasi puer imprudens, à callido Rhetore minutis figuris inducatur, & in con-

Enchiridionis epistola prima per sonam perculsi.